05/02/2023

Η παραβολή του Τελώνη και Φαρισαίου

/ Γνώμες

Του Μητροπολίτη Κωνσταντίας – Αμμοχώστου κ. Βασιλείου

Η ανάγνωση της παραβολής του Τελώνη και Φαρισαίου σηματοδοτεί την έναρξη της περιόδου του Τριωδίου, που, μέσα από διάφορα πνευματικά στάδια και με τη νηστεία της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, θα μας οδηγήσει στο Πάσχα. Έτσι, τα διδάγματα της παραβολής αποτελούν το θεμέλιο λίθο πάνω στον οποίο θα πρέπει να κτίσουμε τις σχέσεις μας με τον Θεό, με το συνάνθρωπό μας και με το ευρύτερο περιβάλλον μας. είναι τόσο σημαντική η παραβολή ώστε η Εκκλησία την καθιέρωσε ως προμετωπίδα της περιόδου του Τριωδίου.

Ο Τελώνης και ο Φαρισαίος, όταν πήγαν στο Ναό για να προσευχηθούν, ο μεν Τελώνης κουβάλησε μαζί του το οικονομικό πρόβλημα της συλλογής των φόρων από τους υποτελείς στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία λαούς και των αδικιών που διαπράττονταν κατά την άσκηση του έργου αυτού και, κατά συνέπεια, αντανακλά

το άδικο και εξουθενωτικό οικονομικό και πολιτικό οικοδόμημα της εποχής του. Μήπως μας θυμίζει παρόμοιες σύγχρονες καταστάσεις; Επιπρόσθετα, κουβάλησε ενώπιον του Θεού την όλη άρνηση των συμπατριωτών του και την απόρριψή του από αυτούς εξ αιτίας της συνεργασίας του με τους κατακτητές. Ο Φαρισαίος, αντίθετα, κουβάλησε τη θρησκευτική του προσήλωση στο Νόμο και στο έθνος του, τον προβληματισμό και την πικρία του για την χαμένη αξιοπρέπεια του έθνους του ένεκα της υποταγής του στους Ρωμαίους, συνεργάτης των οποίων ήταν και ο κατακριτέος συμπατριώτης του Τελώνης.

Η τήρηση του Νόμου αποτελούσε εχέγγυο, τόσο για τη δικαίωση του ιδίου και του έθνους του ενώπιον του Θεού, όσο και για τη σωτηρία του λαού του από τη φυσική του εξαφάνιση, αν και εφ’ όσον ο Νόμος τηρείτο πιστά. Για όλες τις πράξεις μας, όμως, πρέπει να γνωρίζουμε όλοι, ότι υπάρχει ένας ηθικός νόμος είτε άγραφος είτε έγγραφος, που καθορίζει τι είναι ορθό και δίκαιο και τι εσφαλμένο και άδικο. Αυτός ο ηθικός νόμος δεν είναι από τους νόμους κατασκευάσματα των ανθρώπων, αλλά δοσμένος από τον Θεό. Αντανακλά, με άλλα λόγια, το θέλημα του Θεού. Η βασικές αρχές, στη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι η μετάνοια, η ταπείνωση και η εξομολόγηση των αδυναμιών μας ενώπιον του Θεού. Την υπέρβαση κάθε έννοιας του άτεγκτου ανθρωπίνου δικαίου συνιστά ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, ο οποίος πρόσφερε τον εαυτό του θυσία για τη σωτηρία μας.

Γιατί, όμως, ο μεν Φαρισαίος απέτυχε να παρουσιάσει ενώπιον του Θεού τα αιτήματά του, ενώ ο Τελώνης, παρουσιάζοντας τον εαυτό του ενώπιον του Θεού πέτυχε να δικαιωθεί; Είναι απλό, όσο μπορεί να είναι, αλλά πολλές φορές δύσκολο, γιατί απαιτεί αυτογνωσία ενώπιον του Θεού. Ο Φαρισαίος απέτυχε γιατί στην ουσία δεν ζήτησε τη βοήθεια του Θεού, αλλά έγινε ο ίδιος εξεταστής του εαυτού του και έβαλε στον εαυτό του το βαθμό ΑΡΙΣΤΑ με κεφαλαία. Ο Τελώνης πέτυχε ενώπιον του Θεού, γιατί εμφανίσθηκε ενώπιον του Θεού με αυτογνωσία της αμαρτωλότητας του και ζήτησε συγχώρηση.

Εμείς, οσάκις πάμε στο ναό του Θεού, όπου και αν βρίσκεται αυτός, δηλαδή, όταν στεκόμαστε ενώπιον του Θεού πρόσωπο προς πρόσωπο με την προσευχή, όπως έκαναν οι δύο πρωταγωνιστές της παραβολής, κουβαλάμε όλα τα προβλήματά μας, είτε αυτά είναι προσωπικά, είτε οικογενειακά, είτε κοινωνικά, είτε οικονομικά, είτε εθνικά, είτε πολιτικά, είτε θρησκευτικά. Όπως είμαστε αυτή τη στιγμή συγκεντρωμένοι μέσα στο Ναό του Θεού, αποτελούμε μικρογραφία της παγκόσμιας κοινωνίας και των προβλημάτων της. Το ερώτημα είναι, τι εμφανίζουμε ενώπιον του Θεού, πως το εμφανίζουμε, τι ζητούμε και τι λαμβάνουμε από τον Θεό. Ποιο είναι το επικίνδυνο μεταίχμιο που μπορεί να μας οδηγήσει από τη στάση του Τελώνη να καταλήξουμε στη στάση του Φαρισαίου; Μπορούμε να

ρωτήσουμε τον εαυτό μας τι είναι που θέλουμε από τον Θεό οσάκις βρισκόμαστε μέσα στον Ναό για να προσευχηθούμε;

• Άραγε, ευχαριστούμε με ικανοποίηση τον Θεό για αυτό που είμαστε και περηφανευόμαστε, ή παρακαλούμε τον Θεό να μας συγχωρήσει;
• Άραγε, πηγαίνουμε να πούμε στον Θεό ότι εμείς που πηγαίνουμε στην Εκκλησία είμαστε καλύτεροι από εκείνους που δεν έρχονται ή και επιμένουν να μη έρχονται καθόλου στην Εκκλησία; Αυτό ας το κρίνει ο Θεός. Εμείς δεν κρίνουμε, αλλά προσευχόμαστε για όλους.
• Άραγε, όταν βρισκόμαστε μέσα στην Εκκλησία, συγκρίνουμε τον εαυτό μας με τον διπλανό μας ή τη διπλανή μας και βρίσκουμε ότι εμείς είμαστε καλύτεροι ενώπιον του Θεού; Ή γνωρίζουμε ότι ο διπλανός μου και η διπλανή μου είναι αδελφός και αδελφή μου μέσα στην Εκκλησία του Χριστού;
• Άραγε, τη στιγμή που βρισκόμαστε μέσα στην Εκκλησία ενώπιον του Θεού, αισθανόμαστε ότι είμαστε ανώτερο έθνος από εκείνα τα έθνη που αρνούνται τη λατρεία του πραγματικού Θεού και, επομένως, πρέπει να μας ευνοεί ο Θεός σε όλα; Αυτό και πάλιν ας το κρίνει ο Θεός.
• Άραγε, μήπως εμφανιζόμαστε ενώπιον του Θεού με φαρισαϊκή αυτοπεποίθηση ότι δεν είμαστε όπως τους άλλους!!! Είμαστε ανώτεροι, είμαστε οι ποιο δίκαιοι, γιατί είμαστε Ορθόδοξοι Χριστιανοί και γιατί είμαστε Έλληνες με πολιτισμό και ιστορία. Έτσι αυτοδικαιώθηκε ο Φαρισαίος.
• Άραγε, είμαστε εδώ για να αποθέσουμε στον Θεό την ελπίδα μας και να τον παρακαλέσουμε να μας βοηθήσει να βγούμε από την επικίνδυνη οικονομική κρίση που οδήγησε πολλούς συνανθρώπους μας στη φτώχεια και στην ανέχεια;
• Άραγε, είμαστε εδώ για να ζητήσουμε συγγνώμη από τον Θεό για τα δικά μας σφάλματα και παραλείψεις ενώπιον του Θεού και ενώπιον των συνανθρώπων μας;
Μια πρόταση από ένα ύμνο της ημέρας συνοψίζει τα πάντα: «Φαρισαίου φύγωμεν υψηγορίαν, και Τελώνου μάθωμεν το ταπεινόν εν στεναγμοίς, εν μετανοία κραυγάζοντες: ίλαθι μόνε ημίν ευδιάλλακτε».